

۷-ئىنچىك

۸-ئىنچىك

9-ئىنچىك

۱۰-ئىنچىك

۸دىنى ۋىشقارى يدەيانىڭ تۇرمىسىمدى وپرانداۋنا ەندىگارى چول بەرمەيىمىن

□ ھوتان قالاسىنداعى كاسپىتىك شەبەرلىكىكە تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنان وقۇ تاۋىسقان تارىيەلەنۇشى نۇرجمال تۇرىسنىتوحتى

مەنىڭ اتمى نۇرجمال تۇرىسنىتوحتى، ھوتان قالاسىندا تۇ- رامىن. چاقىندا قالاشىعىمىزدا چاڭدادان مالىتاۋ سارايى اشلىغاندىد- ەن ەستىپ، بالالارىمدى ەرتىپ اپارىپ ويناتۇدى ويلاپ جۇرگەنمىن. الدىڭغى سەنىي كۇنى بالاباقشا دەمالسىقا تارادى، مەن دە دەمالدىم، اقىرى وتباسىمىزداى 4 ادام بىرگە شىعپى مالتايىتىن ۋاقتى شىقتى.

بالالار مالىتاۋ بالونىن تاعىپ، سۇدا قۇانىشىتى تۇردە سايران سالدى، مەن دە ەدرەۋ چاڭدادان ساتىپ العان مالىتاۋ كىيىمەرەمىدى ھاستىرىپ ويىنغا كىرىسىپ كەتتىم. كۇيەۋىم مەن بالالارىمنىڭ جۇزىندەگى شاتىقتى كۇلكىسىن كورىپ، تو- تەنىشە باقتىتى سەزىندىم. الايدا بۇردىن مەن وسى باقتىمدى ۇز قولممەن كۇيرەتۇگە شاق قالغان ەدىم.

بىرنەشە جىلدىڭ الدىنىدا ساۋدا دۇكەنىن اشتىم، كۇيەۋىم قوي ەتى دۇكەنىن اشاتىن، ُېمىزدىڭ ۶ر كۇنى 400 — 500 يۇان كىرىسىمىز بار، تۇرمىسىمىز وتە چاقسى بولاتىن. تاياۋ ماڭدا تۇراتىن بىرنەشە ادام ۇنەمى دۇكەنگە كەلىپ - كەتىپ جۇرەتىن، بىرتە - بىرتە ولارمەن تانىسى بولسىپ كەتتىم. ولار ماغان ُېىر ُتۇرلى سولەكەت سوزدەردى اپتا باستادى، ”اپتەۋ ُىسلام دىنىنە سەنبەيىنىندەردىڭ بارلىعى ’جات دىندەگىلەر’ ، ُېمىزدىڭ جاۋىمىز، ’جات دىندەگىلەر’ مەن بارىس - كەلسى جاسا- سا جازالاۋغا ۇشرايدى، وتباسىنداىلارغا دا كەسىرى تيەدى” دەيتىن سوزدەردى ايتاتىن. بىرتە - بىرتە مەنىڭ ُدىنى ۇشقا- رى يدەيامەن ميمىم جۇلىپ كەتتى. مەنىڭ 2 قىزىم بار، ەكە- ۋى دە باستاۋىش مەكتەپتە وقىدى، 2 قىزمىدى وتە چاقسى كو- رەمىن، ولارغا زيان جەتكىزبەۋدى ويلادىم دا ”جات دىندەگىلەر ”مەن بارىس - كەلسى جاساۋدام ساقانىپ ُچۇردىم.

ُېىر رەت 2 خانىزۇ بويىچەتكەن دۇكەنگە كەلىپ كەلىپ زات ال- چاقشى بولدى، ولار اۋىز اشپاستان بۇردىن ايقايلاپ دۇكەننىنە

قۇب شىقتىم. سول بىرنەشە جىلدا، خانىزۇلار دۇكەنگە كەلسە قاتتى جەك كورەتىنمىن. اقىرىن - اقىرىن دۇكەنگە كەلىپ زات الاتىن قارىدارلار ازايا باستادى، مەن دە ھامالسىزدان دۇكەندى چاپتىم.

سول كەزدە مەن ُوز ُسى - ارەكەتمىم چونىندە قايرىيلا تولعانىدام، قايتا دۇكەندى جاۋىپ تاستاۋ جاۋاپكەرشىلىگىن ”جات دىندەگىلەر”گە ارتتىم، سودان باستاپ خانىزۇلارغا بارغان ساپىن وشىگە قارايتىن بولدىم. كوشەدە جۇرگەندە، خانىزۇ بۇقارانى كورسەم كەتكەنە قاراپ، اۋەلى، نىشمەن ولاردى توزاققا ُتۇسىسن دەپ قارعايتىمىن. سونمەن بىرگە، ايەلدەردىڭ نىقاپ - بۇرقا كىيەگەننىن كورسەم، ولاردىڭ كېيەنى وزگەشە جات كىيىم دەپ ويلايتىمىن. مەن، اۋەلى، دۇكەندە، اسحانادا ”جات دىندەگىلەر”گە قىزمەت كورسەتكەن ادامدارغا كەتكەنىپ، ولار ناغىز مۇسلىمان ەمەس، ولاردىڭ تابقان اقشاسى مۇسلىمانشا ەمەس دەپ ويلايتىمىن.

وسى قورقىنىشىتى ويلار مەنىڭ كاسىيىمدى ويرانداپ قانا قالماستان، وتباسىدا زور نىقيال جاسادى. سول كەزدە مەن بالالارىمدى خانىزۇ كىشىكەنتاي دوستارىمەن ويناپايتىمىن، كۇيەۋىمە دە ”جات دىندەگىلەر”مەن ساۋدا جاسامما دەپ قاناڭ تالاپ قوياتىمىن. وسىنداى دۇنيەدە تۇرمىسى كەشىرىپ جاتقانىدىقتان، وتباسىمىزداىلاردىڭ قارىم - قاتىناسى بارغان ساپىن شىيەلىنسىە باستادى.

قازىر ويلاپ كورسەم، راسىندا، قورقىنىشىتى ەكەن، كۇ- يەۋىم مەن قىستاق كادىرلارى مەنىڭ ماسەلەمدى بايقاماعان بولسا، قاشان ُوزىمدى قۇرتىپ، وتباسىمدى ويراندايتىندىمە- دى كىم ُېلىسىن.

وتباسىمىداىلاردىڭ ناسىحاتىمەن كاسپىتىك شەبەرلىككە تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىنا كەلىپ ۇيرەندىم. تارىيەلەۋ - باۋلۇ

پارتيا مەن ۇكىمەت مەنى قۇتقاردى

□ قاعىلىق اۋدانىنىداى تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنان وقۇ تاۋىسقان تارىيەلەنۇشى اكىبار ُانۋار

تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا ُېمىز ساباق كەستەسى بويىنشا وقىيمىز، ەمەلەكەتتە ُېىر تۇتاس قولدانلاتىن ُتىل - جازۇدى ۇيرەنەمىز، زاڭ بىلىمدەرىن ۇيرەنەمىز، كاسپىتىك شەبەرلىك ۇيرەنەمىز، ساباقتان سىرتقى ۋاقىتىتاردا الاڭدا باسكەتبول ويناپ، دەنە شىنىقتىرۇ الاڭىنىدا دەنە شىنىقتىرىپ، كىيىنوخاناعا بارىپ كىينو كورىپ، كىتاپ وقۇ ۇيىنە بارىپ گازەت - جۇرنال وقىپ، قىيىل ۇيىنە بارىپ دىبوى ويناپ، تۇرمىسىمىز ُماندى دە ُماندى ەتەدى.

باۋلۇ كەزىندە وقىتۇشىلار ماغان چاقىنىمىداى قامقورلىق جاساپ، مەنى اىيالاپ، سابىرلىقپەن، ۇقىپتىلىقپەن كوھەكتە- سىپ، مەنىڭ كۇمان - كۇدىكتەرەمدى چالقپاي ُتۇسىندىردى. ولاردىڭ كوھەكتەسۇنىڭ ارقاسىندا، مەن ُدىنى ۇشقارى يدە- يانىڭ سۇرقيا ُمانىن انىق تانىپ جەتتىم. ُدىنى ۇشقارى يدەيا ُدىن ەمەس، قايتا ”ۇش ُتۇرلى كۇش”تىڭ ُېمىز سىياقتى دىنگە سەنەتنى بۇقارانى الدايتىن، مەڭگەرەتتىن قىيسىنىسىز ساد- ىدراعى. ۇيرەنۇ ارقىلى مەنىڭ زاڭ تانىمىم زور دارەجەدە جو- عارىلاپ، قانداى سىتەردى سىتەۋگە بولاندىغىن، قانداى سى- تەردى سىتەۋگە بولماپتىنىدىغىن ُېلىدىم؛ مەمەلەكەتتە ُېىر تۇتاس قولدانلاتىن ُتىل دەڭگەيىم دە جىلدام جەتىلىپ، كە- يىنگى جۇمىستانۇداعى ارنامدى كەڭەيتتى. مەن ُوزىمىنىڭ دل- گەرىدە وتكىزگەن قاتەلىكتەرەمدى انىق تانىپ جەتىپ، ُدىنى ۇشقارى يدەيانىڭ مەنىڭ جان دۇنيەمدى تاغى دا شىرتۇتىنە ماڭگى چول بەرمەۋگە نىشەي بەل بۇدىم، مەن، ُسوز چوق،

جۇرەك ۋىنى

ورتالىغىندا، مەن كوپ كىتاپ وقىپ، ھول ُېىلىم الدىم. كور- گەنىم كوبيەيگەن ساپىن، تۇسىنگەندەرىم دە مولايىدى، بايىپتە- لىقپەن ويلاىنىپ كورىپ، ُوزىمنىڭ سول كەزدەگى ويلاىرىم قانىشالىقتى سوراقى ُارى قانىشالىقتى قورقىنىشىتى ەكەندىگىن تانىپ جەتتىم، ال وىسنىڭ بارلىغىنىڭ تامىرى ُدىنى ۇشقارى يدەيدا چاتىر.

تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا ۇيرەنگەن كەزدەگى تاغى ُېىر تابىسىم تىگىنىشلىك تەخىنىكاسىن ۇيرەنۇم بولدى. وسى تەخىنىكانى ۇيرەنىپ، وقۇ تاۋىسقان سولڭ، مەن كورشى قىستاق- تاغى كىيىم - كەشەك زاۋۇدىندا جۇمىسقا ُاتىتى كىردىم. زاۋۇدنا 40 نەشە ادام بار، بارلىعى كورشى قىستاققارداى ايەكە - سىڭ- لىلىەر، ُېمىز ۶ر كۇنى بىرگە جۇمىسى سىتەيىمىز، الاڭگەملەسەمىز، ايتاتىن بىتپەس الاڭگەمىمىز بار. دەمالسىقا تاراعان كەزدە ُېمىز ۇنەمى كوشەگە بىرگە شىعپ، ادەمى كويلەك، ەرىن بوياعىش كورسەك، چارىسا ساتىپ الامىز.

زاۋۇدتان تۇستەن كەيىن ساعات 5 چارىمىدا جۇمىستان تۇسەمىز، جۇمىستان تۇسكەن سولڭ، 2 قىزمىدى مەكتەپتەن ۇيگە الىپ قايتامىن. قازىر ادەمى كىيىنىپ الىپ قىزدارىمدى ال- ھالى بارىسام، قىزدارىم مەنى كورگەندە قاتتى قۇانادى، مەنى ھەمدەگى ەڭ سولۇ شەشە دەپ ايتادى. قىزدارىم قۇانسا مەن دە قۇانامىن، كۇيەۋىمنىڭ جۇزىندىگى كۇلكىسى دە بارغان ساپىن مولايىدى. مەن كۇيەۋىمنىڭ ساۋداسىنا ەندىگارى كىيلىكپەيتىن بولدىم، ول قوي ەننىن ساتقۇ دۇكەنى تىجاراتىن وتە چاقسى جۇرگىزدى، ُار كۇنى ُېىرتالاي تابىسى تابادى.

ەندى مەن، ُسوزسىمىز، ُوزىمىنىڭ باقتىمىدى مىقتى ساقتاپ، ُدىنى ۇشقارى يدەيانىڭ تۇرمىسىمدى، وتباسىمدى ويرانداۋنا ەندىگارى چول بەرمەيىمىن.

پارتيا مەن ۇكىمەت مەنى قۇتقاردى

□ قاعىلىق اۋدانىنىداى تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنان وقۇ تاۋىسقان تارىيەلەنۇشى اكىبار ُانۋار

دۇرسى پەن بۇرىستى پارىقتاپ، دۇرسى ُسى سىتەپ، دۇرسى چولمەن جۇرەمىن.

تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا مەنىڭ بەينەم جان - چاقتى چاقسى بولدى، باعالاۋ ارقىلى مەن وقۇدى ۇزدىك نايچەمەن تا- ۋىستىم. تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا مەملەكەتتە ُېىر تۇتاس قول- دانىلاتىن ُتىل - جازۇدى جەتىك مەڭگەرپ، ُېىر شەبەرلىكىنى ۇيرەنىپ العانىدىقتان، وقۇ تاۋىسقاننان كەيىن تەز ارادا جۇمىسى تاۋىپ، ُېىر كوفەخانادا سىتەپ، ايمىنا 3000 يۇان ەڭبەكاقى الدىم. قازىر مەن وتباسىمىداىلارمەن بىرگە باقتىتى تۇرمىسى كەشىرىپ چاتىرىمىن. سوفر تۇمان مەنەن السىتاپ، كۇن شۇعالىسى مەنى جىلىتتى، مەن پارتىيا مەن ۇكىمەتكە شىن جۇرەگەنمەن العىسى ايتا- مىن، ەگەر پارتىيا مەن ۇكىمەت قۇتقارمامان بولسا، مەنىڭ قازىر- گى باقتىتى تۇرمىسىم بولماس ەدى. مەن ُوز باسەنمان وتكەندە- رىم ارقىلى ”ۇش ُتۇرلى كۇش”تىڭ چىرەنىشتى كەيىپ - كەسىپ- رى مەن سۇرقيا ماقساتىن اشكەرلەپ، ماڭايمىداى ادامداردى ەندىگارى زىيانكەستكىكە ۇشراپتايىمىن.

ُداۋىر العا باسۇدا، جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۇى سىندى جۇڭگو ارمانى جۇزەگە اسىرىلۇدا، مەن ُوزىمىنىڭ بولماشى كۇشىم ارقىلى جۇڭگو ارمانىما ُېىر كىسىلىك كۇش - قۇاتىمدى ارنايىمىن. مەن، ُسوز چوق، قۇلىشنا قىزمەت سىتەپ، ُوزىمىنىڭ ُسى جۇزىندىك ارەكەتمىم ارقىلى كوركەم بولاشاق جاراتىپ، باقتىتى بولۇ چولىندا قۇلىشنا كۇرسى جاسايمىن!

ُېمىزدىڭ تۇرمىسىمىز چونىندە ُېمىزدىڭ

ەڭ سويلەۋ ۇقىعىمىز بار

□ كەرىيا اۋدانىنىداى تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىنان وقۇ تاۋىسقان تارىيەلەنۇشى السىمجان ابىدۇعانى

جۇقتان بەرى مەن خابار كورۇ باردىسىندا، ھەرىيكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسىنىڭ ايتىلىمىسى شىينچياڭغا ساپاتىن ”زاڭ جويا”نى ما- قۇلداغاندىغىن بايقادىم، بۇل مەنى قاتتى زىزالاندىردى. كاسپىتىك شەبەرلىككە تارىيەلەۋ - باۋلۇغا قاتىناسقان كۇاگەر رەتىنىدە، مەن ھەرىيكا ماقۇلداغان بۇل ”زاڭ جويا”غا باتىل قارىسى تۇرامىن. مەن ھەرىيكانىڭ وسى ساپاساتپازدارىنا سەندەرەدىڭ ُېمىزدىڭ شىينچياڭنىڭ ادامدىق ۇقىعى چونىندە الباتى كوكىتىن قانداى ۇقتقا- رنىڭ بار؟ سەندەر شىينچياڭنىڭ ناقتى چاىدايىن قانىشالىق تۇسىنە- سىڭدەر؟ دەگەن سۇراۋ قويىمىچ كەلەدى.

مەن يىيىل 33 چاستامىن، كەريادا تۇىپ - ُوسىتىم، اتا - باباىم- نىڭ بارلىعى وسى ارادا تۇرمىسى كەشىكەن. مەن ىلگەرى ُدىنى ۇش- قارى يدەيانىڭ ۇلاۋنىا مەيلىنىشە ۇشىراپ، ُومىرىم قۇيىغا تەرەڭ باتىپ بارا جاتقان كەزدە، پارتىيا مەن ۇكىمەت مەنى قۇتقاردى، ماغان قايتىلاىي جاڭغا ُومىر سىيلادى. مەن پارتىيا مەن ۇكىمەتتىڭ تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىن زاڭ بويىنشا قۇرغاندىغىنا شىن جۇرەك- تەن العىسى ايتامىن، كاسپىتىك شەبەرلىككە تارىيەلەنۇ - باۋلىنىۋ ارقى- لى مەن ەمەلەكەتتە ُېىر تۇتاس قولدانلاتىن ُتىل - جازۇدى، زاڭ بىلىمدەرىن جانە كاسپىتىك شەبەرلىكىنى ۇيرەنىپ، ۇشقارى يدەيا- نىڭ نىقالىن الپاساپ، كەدەيلىكتەن ارلىىپ، بايۋ چولنىما ُتۇستىم، قازىر تۇرمىسىم بارغان ساپىن باقتىتى بولىپ كەلەدى.

بۇردىن مەن كەيىپىر ُدىنى ۇشقارى ەلمەنەنتىردىڭ جەلىكتىر- ۇنىە ۇشىراپ، ُدىنى ۇشقارى يدەيا مەنى بىرتىندەپ مەڭگەرىپ، مەنىڭ رۇخىمىدى بارىمتالادى. مەن ُدىنى ۇشقارى ەلمەنەنتتەر بۇر- مالاعان، ويدان جاساعان ايتىلىمىسى ”دىن قاعىداسى، وتپاسى جو- سىنى” بويىنشا تۇرمىسى كەشىردىم، اۋەلى، ”دىن قاعىداسى، وتپا- سى چوسىنى” ارقىلى وتباسىمىداىلارغا جانە تۇسى - تۇعاندارىما، دوس - جارىندارىما تالاپ قويىپ، ۇشقارى ەلمەنەنتتەر ۇاغىزداغان ”دىن قاعىداسى”نان پايداالانىپ وزگەلەردىڭ قالىپتى تۇرمىسىنا كىيلىكىتمى، ايەلىمنىڭ سىرتقا شىعپ قىزمەت سىتەشۇنە چول قويما- دىم، ۇكىمەت بىتىرگەن ازاماتتىق كۇالىك سىياقتىلاردان پايداالانۇ- دان باس تارتتىم، مەن قاراڭغىلىكتىڭ تەرەڭ قۇيىنا بارغان ساپىن باتتىم. الايدا، پارتىيا مەن ۇكىمەت مەنى تاستاپ قويغان چوق، قايتا ماغان كوڭىل ُبولدى، كوھەكتەسىتى، ماغان تارىبىيە جۇرگىزىپ، قۇتقاردى جانە كوھەكتەسىتى - سۇيەملەلدىدى. تارىيەلەۋ - باۋلۇ ور- تالىغىندا ۇيرەنۇ ارقىلى مەنىڭ مەملەكەتتە ُېىر تۇتاس قولدانىلاتىن ُتىل - جازۇ دەڭگەيىمىدە وتە زور بىلگەرلىبۇشلىك بولدى، تىڭداپ تۇسىنە الماۋ، سويلەي الماۋ، ۇعىنا الماۋدان قازىر نەكىزد- نەن تىڭداپ تۇسىنەتتىن، بىكىرلەسە الاتىن بولدىم، ُېىلىم جانە يىن- فۇرماتسىيا قايىلداۋ ارنام ُىتپتى دە كوبيەيە ُتۇستى؛ مەنىڭ زاڭدىق تانىمىمدا وتە زور ُوسۇ بولدى، نەنىڭ زاڭدى، نەنىڭ زاڭسىز، ھا- سەلەگە چولققاندا زانچان قالايى كومهك الۇ سىياقتىلاردا ايقىن تانىم بولدى، كوڭىل تۇكىرىيمىدەگى زانچىڭ تومەنگى شىڭى دە اناعۇرلىم ايقىندالدى، زانچان پايداالانغاندا عانا ُوزىمىزدى شىنايى قورعاۋعا بولاتىنىدىغىن ُېىلىدىم.

ُېمىز تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا وتە كوڭىلدى تۇرمىسى كە- شىردىك، ۇيرەنۇدەن سىرت، وتە كوپ ەركىن قىيىىل ۋاقتىى بار، دوپ ويناۋعا، ُېيى بىيلەۋگە ُارى شاحمات ويناۋعا، تەلەۋيىزور كورۇگە بولادى. ُېىر كۇندىك ُۇش ۋاقتى تامامىمىز وتە ُنارلى، كوپتەگەن ساپاقتاستارىم تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىندا دەنەسىنە سالىماق قوستى. ُېمىز ُوزىمىزدىڭ قىزمۇىمىز بويىنشا قولدانلىمالى شەبەرلىكىنى تاقىداپ ۇيرەندىك. ايەلەم ُېىر ەرەن بازار اشۇدى ويلاپ جۇرگەن بولانىن، سوندىقتان مەن تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالى- ھىندا ەرەن بازار تىجاراتىن قالايى جۇرگىزۇدى ۇيرەنۇدى تاڭدا. دىم. تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىغىنان وقۇ تاۋىسقاننان كەيىن، ايەلىم ەكەۋىمىمىز ُېىر ەرەن بازار اشتىق، ُېمىزدىڭ بىردەي قۇلىشنىۋىمىز- دىڭ ارقاسىنىدا ساۋدامىز بارغان ساپىن چاقساردى، ُېمىزدىڭ تۇرىم- سىمىمىز دا ُىتپتى دە باقتىتى بولا ُتۇستى. قازىر ُېمىز تاغى ُېىر قورا - جاي دەلدالى سەرىكتەسىتىگىن اشۇدى چوسپيارلاپ وتىرمىز. قازىر مەن ۇيدىڭ تىرەگىنە شىنايى اينالىدىم، ەڭسىم دە بىيىكتەيى باستا- دى، ۇزاق ۋاقتىستان بەرى جوعالتقان وزىندىك سەنىم مەنىڭ تۇرىم- سىمما قايتا ورنالدى، مەنىڭ ُومىر چولما شۇاق شاشتى.

تەك نىنتىماق، ورنىنتىقلىق بولغاندا عانا، تۇرمىسىمىز بارغان ساپىن چاقسارادى. قازىر مەن مىناى ايتقىم كەلەدى: ”جەر - ەلمە- نىڭ كەڭدىكى پارتىيا مەيىرىنىڭ كەڭدىگىنە چەتپەيدى، بارلىق چاقسى نارسى سوتسىيالىزىمدەي چاقسى بولمايدى، وزەن - تەڭىز- دىڭ تەرەڭدىگى ۇلتىتار دوستىغىنىڭ تەرەڭدىگىنە چەتپەيدى. ُېمىز العىسى اينۇ نىيەتىندە بولىپ، ماڭگى پارتىياغا العىسى ايتىپ، پارتىيانىڭ سوزىنە قۇلاق اسىپ، پارتىياغا ەلىسەپ، تارتىپكە، زاڭعا بويسۇناتىن، وركەنبەيتتى، يىبالى تولمىدى ازامات بولۇىمىز كەرەك“.

سەرىكتەستىك